

ခွန်အဲဉ်ယုဉ်-ကညီဒီကလုာ်စာဖိဉ်ကရၢ
လီၢ်ခၢဉ်သး
ကီၢ်သူလုၤ
www.knuhq.org

နံၤသီ - လါယုၤ(၁၄)သီ, ၂၀၂၁နံၣ်
လါနွံထီဉ် (၅)သီ, ၂၇၆၀နံၣ်

ခွန်အဲဉ်ယုဉ်-ကညီဒီကလုာ်စာဖိဉ်ကရၢ ကရၢခိဉ်, သုးခိဉ်ကျၢၢ်ဒိဉ်စိစီၤမူၤတူစ့ဖိ
အလံာ်ဟ့ဉ်ယုာ်ဆူကီၢ်သူလုၤမုာ်နံၤ

ခိဉ်န့ၢ်ပဒိဉ်ပပုၢ်ဒီးခိဉ်န့ၢ်သိဉ်န့ၢ်လၢာ်သ့ဉ်သုဇာ

တနံၤအံၤမုာ်ဝဲလါယုၤ(၁၄)သီ “ကီၢ်သူလုၤအမုာ်နံၤ” န့ဉ်လီၤ.ဒ်ပစံးတၢ်အသိး,ဖဲလၢတၢ်ဒုးအိဉ်ထီဉ် “ကီၢ်သူလုၤပဒိဉ်” ဖဲလၢလါယုၤ(၁၄)သီန့ဉ် ဘဉ်တၢ်ဟံပနီဉ်အီၤ ဒ်အမုာ် “ကီၢ်သူလုၤအမုာ်နံၤ” န့ဉ်လီၤ. ဖဲလၢ ခိဉ်န့ၢ် ပဒိဉ်ပပုၢ် ဒီးခိဉ်န့ၢ် သိဉ်န့ၢ်တဖဉ် အတၢ်အိဉ်ဖိဉ် လၢဘဉ်တၢ်မၤအီၤဖဲ “ဝုာ်တီအူ” န့ဉ် ထံဉ်ဝဲလၢ အလီၢ်အိဉ်ဝဲ သပုၢ်ကတၢၢ် လၢတၢ်ကဘဉ်ဒုးအိဉ်ထီဉ် “ကီၢ်သူလုၤပဒိဉ်” အယိ ဒုးအိဉ်ထီဉ်ဝဲ “ကီၢ်သူလုၤပဒိဉ်” ဒီးမုာ်နံၤအံၤန့ဉ် ကိးဝဲလၢ “ကီၢ်သူလုၤအမုာ်နံၤ” န့ဉ်လီၤ. ဒီးခိဉ်န့ၢ်တဖဉ်ထံဉ်ဝဲလၢ “ကီၢ်သူလုၤပဒိဉ်” အမုာ်နံၤအံၤ အလီၢ်အိဉ်လၢ ကညီဒီကလုာ်ခိဉ်န့ၢ်ပဒိဉ်ပပုၢ် ဒီးခိဉ်န့ၢ်သိဉ်န့ၢ်လၢာ် ကြၢးသ့ဉ်နီဉ် မၤလၢကပီၤအီၤထီဘိလၢကညီဒီကလုာ်တၢ်ပၢ်ဆၢအတၢ်စံဉ်စိၤတဲစိၤအပူၤန့ဉ်လီၤ.

ဖဲလၢ ကညီဖိတဖဉ် န့ဉ်လီၤဝဲဆူ စုကဝဲတၢ်ပၢ်ဆၢ အဆၢကတီၢ်န့ဉ် ကညီဒီကလုာ်ဂၤသးကရၢ (KNDO) ဒုးန့ၢ်ဝဲဝုာ်တဝုာ်ဝဲတဝုာ်န့ဉ်လီၤ. သနက့, တၢ်ရဲဉ်တၢ်ကျဲၤဘဉ်ထွဲဒီး တၢ်ပၢ်တၢ်ပြးဒီး တၢ်ပၢ်ဆၢ ရဲဉ်ကျဲၤန့ဉ်သဝီဒီးခူဇိၤဝုာ်ဇိၤတခိတအိဉ်နီတမံၤဘဉ်. အယိသတးဒီး, ထံဖိကီၢ်ဖိကမုၢ်ဒီးခိဉ်န့ၢ်တနီၤယုထီဉ် ဝဲလၢ တၢ်ကဆၢလီၤ န့ဉ်အီၤခိဉ်န့ၢ် ပဒိဉ်ပပုၢ်လၢကဘဉ် ပၢ်ဆၢရဲဉ်ကျဲၤက့ၤဝဲ ခူဇိၤဝုာ်ဇိၤ ဒီးလီၢ်ကဝီၤတဖဉ် လၢအိဉ်ဝဲလၢ ခွန်အဲဉ်ယုဉ်-ကညီဒီကလုာ်စာဖိဉ်ကရၢ အစုဒုာ်စုတီၤအဖိလၢတဖဉ်န့ဉ်လီၤ. တၢ်လိဉ်ဘဉ် တမံၤအံၤန့ဉ်မုာ် ဝုာ်ဂီၢ်အူအတၢ်လိဉ် ဘဉ်တမံၤန့ဉ်လီၤ. ခိဖျိလၢဂ့ၢ်ဂီၢ်အူတၢ်လိဉ်ဘဉ် ဒီးထံဖိကီၢ်ဖိကမုၢ် တဖဉ်ယုထီဉ်ဝဲ “ကီၢ်သူလုၤပဒိဉ်” လၢကပၢ်ဆၢရဲဉ်ကျဲၤဝဲခူဇိၤဝုာ်ဇိၤဒီးလီၢ်ကဝီၤလၢအိဉ်ဝဲလၢခွန်အဲဉ်ယုဉ် - ကညီဒီကလုာ်စာဖိဉ်ကရၢ အစုတီၤ ဖိလၢတဖဉ် မ့ၢ်တၢ်လၢအကါဒိဉ်ဝဲသပုၢ်ကတၢၢ် ဒီးခိဉ်န့ၢ်တနီၤထံဉ်ဝဲ လၢတၢ်လိဉ်ဘဉ်တမံၤအံၤမုာ်တၢ်လၢအလိဉ်သပုၢ်ကတၢၢ်အယိကွဲယီၤဝဲတၢ်အိဉ်ဖိဉ်အံၤဖဲဝုာ်တီအူဖဲ၁၉၄၉, လါယုၤ (၁၄) သီအနံၤ, ဒီးတနံၤယီန့ဉ် ဒီး ဒုးအိဉ်ထီဉ်ဝဲ ကီၢ်သူလုၤ ပဒိဉ် ဒီးကိးဝဲလၢ ကီၢ်သူလုၤ အမုာ်နံၤ နံၤန့ဉ်လီၤ.

ဒ်န့ဉ်အသိး, ကီၢ်ခိဉ်စိၤဘးအူက့ ဒီးခိဉ်န့ၢ်အဒိဉ်အထီတဖဉ်ထံဉ်ဝဲလၢ တၢ်ဘျီဘဉ်မၤဂ့ၤထီဉ် ခွန် အဲဉ်ယုဉ် - ကညီဒီကလုာ်စာဖိဉ်ကရၢ ဒီးအတၢ်ပၢ်တၢ်ပြးယုာ်ဒီး ကညီဒီကလုာ်ဂၤသးန့ဉ် မ့ၢ်တၢ်လၢ အလီၢ်အိဉ်ဝဲလီၤ. အယိ, ကီၢ်ခိဉ်စိၤဘးအူက့ တီခိဉ်ရိဉ်ဖဲဒီးရဲဉ်ကျဲၤဝဲ ခီကရဲး လၢဘဉ်တၢ်သ့ဉ်ညါအီၤ လၢဖဉ်ပူဉ်ခီကရဲးဖဲ ၁၉၅၀, လါယုၤလံ (၁၇) သီ တုၤ (၁၉) သီန့ဉ်လီၤ. ဖဲလၢတၢ်အိဉ်ဖိဉ်အံၤအပူၤန့ဉ် သုးခိဉ်ကျၢၢ်စဲခွန်ဆၢန့ဉ်လီၤဝဲလၢတၢ်ကသ့ဉ်ထီဉ်ဆီလီၤဘဉ်က့ၤခွန်အဲဉ်ယုဉ်န့ဉ်လီၤ.ဒ်န့ဉ်အသိး,သုးခိဉ် ကျၢၢ်မ့မိဉ် ဆၢန့ဉ်စ့ၢ်ကိးဝဲလၢ တၢ်ကဘျီဘဉ်မၤဂ့ၤထီဉ်က့ၤသုးမုာ်ဒိဉ် ဒီးမ့မုာ်ပဒိဉ်လီရဲဉ်ဖိကံတခီ ဆၢန့ဉ် လီၤဝဲလၢ တၢ်ကမၤဂ့ၤထီဉ် တၢ်ပၢ်တၢ်ပြးတဖဉ်န့ဉ်လီၤ. ဘဉ်ဆဉ်, မ့မုာ် သုးခိဉ်စိအုဉ်စိမ့း (Alfonso) တခီ စူးကါဝဲ တၢ်ကတီၤဆူဆူဉ်ကိၤကိၤ ဒီးတၢ်စံး တၢ်ကတီၤလၢတကြၢးဝဲဘဉ်ဝဲတဖဉ် ဒီးတၢ်ဆၢကတီၢ်

လက်ကွဲလဲ လာတက်ကလီကလီအပူအပူ လာခံကတော် ခီကရဲး တပ်ပညိဉ်ကွဲစိ လာတက်ကသုဉ်ထီဉ် ဆီလီဘဉ်က့၊ ခုဉ်အဲဉ်ယုဉ် ဇီးမၤဂ့ၤထီဉ်က့၊ တပ်ပတၢ်ပြးန့ဉ် တလၢထီဉ်ပုၤထီဉ်ဝဲလၢဘဉ်. သနက့, တချးလၢစုကဝဲၤအတၢ်ပၢ်ဆၢစးထီဉ်လံၤလံၤန့ဉ် ခိဉ်နာ်ဘဉ်ထွဲတဖဉ် တသ့ဖဲအသ့န့ဉ် ဂုဉ်ကျဲးစးမၤဝဲ အပီ တပ်သ့ဉ်ညါနာ်ပၢ်လၢဘဉ်ထွဲဇီး တပ်လီၤကရၢကရိအတၢ်ဖံးတၢ်မၤတဖဉ်န့ဉ် တလီၤတီၢ်အါလၢကံဉ် ဆိးဘဉ်.

လၢအဂၤတကပၤန့ဉ် တပ်ဆိကမိဉ်အိဉ်စ့ၢ်ကီးဝဲတမံၤလၢ စုကဝဲၤတၢ်ပၢ်ဆၢအဆၢကတီၢ်န့ဉ် အ လီၤတအိဉ်လၢ တပ်ကဘဉ်မၤအါထီဉ် တပ်ပတၢ်ပြးအတၢ်မၤတဖဉ်ဘဉ်. အလီၤတအိဉ်လၢတပ်ကဘဉ် ပၤဆၢရဲဉ်ကျဲၤအီၤဒ်ထံကီၢ် တဘုဉ်ဘဉ်. ဖဲလၢစုကဝဲၤတၢ်ပၢ်ဆၢအဆၢကတီၢ်န့ဉ် တပ်ကပၤဆၢရဲဉ်ကျဲၤအီၤ ဒ်ထံကီၢ်တဘုဉ်အသိးတသ့ဘဉ်. လၢန့ဉ်အမဲဉ်ညါပမ့ၢ်မၤအါထီဉ်တပ်ပတၢ်ပြးန့ဉ် ပတၢ်ဝံတၢ်ယိးကအါ ထီဉ်ဝဲအသိတခါဇီးစုကဝဲၤတၢ်ပၢ်ဆၢမၤန့ၤ တပ်ချ့ချ့တသ့ဘဉ်အပီပကဘဉ်ဟ့ဉ်လီၤအးလီၤတၢ်စိကမိၤ ခဲလၢဆူသုးအစုပူၤလီၤန့ဉ်တပ်ဆိကမိဉ်အိဉ်စ့ၢ်ကီးဝဲတမံၤန့ဉ်လီၤ.

ခီဖျိလၢတၢ်မၤအသး ဒ်သိးအံၤတဖဉ်အပီ ကီၢ်ခိဉ်စိၤဘးအူကွံ လၢအမ့ၢ်ကီၢ်ခိဉ် ဇီးသုးဂ့ၢ်ဝီခိဉ်ကျါ (စစ်သေနာပတီချုပ်) တဂၤဒေဉ်လဲဉ် မၤတၢ်တသ့နီတမံၤဘဉ်. ကယဲၢ်ပုၤလၢတီခိဉ်ရိဉ်မဲတၢ်ခဲလၢန့ဉ်ဟ့ဉ်ဝဲ သုးအလီၤအလၢဇီး ကယဲၢ်တၢ်စိကမိၤခဲလၢန့ဉ်ဟ့ဉ်ဝဲလၢ သုးအစုပူၤဇီး ငုးအိဉ်ထီဉ်ဝဲ သုးမိၤစိရီၤ ဇီးသုး စိၤပၤ အတၢ်ဒိဉ်စိန့ဉ်လီၤ. သုးခိဉ်သုးနာ်တနီၤန့ဉ် လၢတဘျီခါန့ဉ် မ့ၢ်ဒေဉ်ပုၤပတီၢ်မုၢ်ဖိတဖဉ်လီၤ. သုးအတၢ် သိဉ်တၢ်သိဒေဉ်လဲဉ် တနာ်ပၢ်ဝဲဘဉ်. ဘဉ်ဆဉ်, တုၤကဲထီဉ်သုးခိဉ်သုးနာ် ဇီးတုၤတၢ်စိကမိၤ ဘဉ်တၢ်ပၢ် က့ၤအီၤလၢ သုးအစုပူၤန့ဉ် သုးစိၤပၤဖိတဖဉ်ဒိဉ်စိထီဉ်ဝဲ တုၤကူဉ်လိာ်တၢ်ပီဉ်တၢ်ဒီး သုးခိဉ်သုးနာ် အဒိဉ် အထီတဖဉ် တအိဉ်ဝဲလၢဘဉ်. ထံဉ်အံဉ်ထံဉ်ဆံးက့ၤ သုးခိဉ်သုးနာ် ဇီးပဒိဉ်ပပုၤတဖဉ် လၢပၤဆၢအီၤဇီး တၢ်ယုနီၢ်ကစၢ်အဘျးဒေဉ်ဝဲတဖဉ် အိဉ်ထီဉ်ဝဲလီၤ. လၢန့ဉ်အမဲဉ်ညါ, တၢ်မၤထီၤခါထံဖိကီၢ်ဖိကမုၢ်ၢ် အတၢ်ခွဲး တၢ်ယာ်တဖဉ် အိဉ်ထီဉ်ဝဲအပီ ထံဖိကီၢ်ဖိ ကမုၢ်ၢ်ဇီးခိဉ်နာ်တနီၤ အသးသဟီဉ်လီၤကွဲဝဲ ဇီးပာ်တုၢ်ကွဲဝဲ တၢ်ပၢ်ဆၢအတၢ်ဖံးတၢ်မၤတဖဉ် အိဉ်ထီဉ်ဝဲလီၤ. တုၤန့ၤတစု, တၢ်ဒိဉ်ထီဉ်အါထီဉ် တအိဉ်ဘဉ်အမဲဉ်ညါ တၢ်ဆံးလီၤစ့ၤလီၤ အိဉ်ထီဉ်ဝဲကွဲၤကွဲၤဇီး လၢစ့ၤလၢအကတီၢ်ပူၤန့ဉ် ဝုၢ်တဝုၢ်ဘဉ်တဝုၢ်, ဘဉ်လီၤက့ၤဆူ ငုဉ်ဒါအစုပူၤန့ဉ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်တဖဉ်အံၤ မ့ၢ်ကညီကလုာ် ပစုကဝဲၤတၢ်ပၢ်ဆၢ အတၢ်စံဉ်စိၤတဲစိၤအမ့ၢ်အတီ လၢတၢ်သ့ဉ်ထီဉ်ဆီလီၤက့ၤ ပ ခုဉ်အဲဉ်ယုဉ်, ဘျီဘဉ်မၤဂ့ၤထီဉ် ပတၢ်ပတၢ်ပြးတန့ၢ်ဘဉ် ဇီးတၢ်လဲၤခီဖျိ လၢသုးစိၤပၤဖိတဖဉ်အတၢ်ဒိဉ်စိဇီးပတၢ်ပၢ်ဆၢတၢ်ဆံးလီၤစ့ၤလီၤအဂ့ၢ်ခိဉ်ထံးတဖဉ်န့ဉ်လီၤ.

ခိဉ်နာ်ပဒိဉ်ပပုၤဇီးခိဉ်နာ်သိဉ်န့ဉ်ခဲလၢသ့ဉ်သုးစၢ

ပဝဲခုဉ်အဲဉ်ယုဉ် ကညီဒီကလုာ်စၢဖျိဉ်ကရၢ န့ဉ်ပမ့ၢ်ထံရှၢကီၢ်သဲးစုကဝဲၤတၢ်ပၢ်ဆၢကရၢလၢအိဉ်ဇီး ထံရှၢကီၢ်သဲး တပ်ပညိဉ်ကွဲစိလီၤတၢ်လီၤဆဲးန့ဉ်လီၤ. ကီၢ်သူလုၤ အမုၢ်နံၤလၢ တၢ်ဂဲၤလိာ်ငုးအိဉ်ထီဉ် ကီၢ်သူ လုၤပဒိဉ်ဇီး တၢ်ဂဲၤလိာ်လၢ တၢ်ကမၤဂ့ၤထီဉ်ကီၢ်သူလုၤ, ဒ်ပစံးတၢ်အသိး, ခုဉ်အဲဉ်ယုဉ်-ကညီဒီကလုာ်စၢ ဖျိဉ်ကရၢ အတၢ်ပတၢ်ပြးဇီးအတၢ်သ့ဉ်ထီဉ်ဆီလီၤအမုၢ်နံၤအံၤမကမ့ၢ်တၢ်လၢအဒုးသ့ဉ်နီဉ်ထီဉ်ပဝဲ, လီၤဆီ ဒေဉ်တၢ်လၢ ပဝဲခိဉ်နာ်တဖဉ်လၢ ပတၢ်ပၢ်ဆၢအတၢ်ဘျၢသဲးခိဉ်သ့ဉ်, ပတၢ်ပၢ်ဆၢအတၢ်သ့ဉ်ထီဉ် ဆီလီၤဇီး ပတၢ်ပၢ်ဆၢအတၢ်ပညိဉ်ကွဲစိလၢအမ့ၢ်ဝဲကညီဒီကလုာ်အထံရှၢကီၢ်သဲးတပ်ပညိဉ်ကွဲစိန့ဉ်တက့ၢ်. ဒ်သိးဇီး ပကတုၤပၤဆူပတၢ်ပညိဉ်ကွဲစိအဂီၢ်န့ဉ် အလီၤအိဉ်လၢပကဘဉ်ပာ်ဒိဉ်ပတၢ်ဘျၢသဲးခိဉ်သ့ဉ် ဇီးလဲၤအီၤ ဒ်ပတၢ်ဘျၢသဲးခိဉ်သ့ဉ် အတၢ်ပညိဉ်ကွဲစိအိဉ်ဝဲအသိးန့ဉ်တက့ၢ်. ဒ်ပတၢ်ပၢ်ဆၢအကျဲသန့ဇီးပတၢ်ပၢ်ဆၢ အတၢ်မၤအကျဲအိဉ်ဝဲ အသိးန့ဉ်ဖဲအသ့န့ဉ် မ်ပကဘဉ်ပိာ်ထွဲမၤထွဲအီၤအဂ့ၤကတၢ်ဇီး ဂဲၤလိာ်ဒီတဒၢသကိး ပထံရှၢကီၢ်သဲးအတၢ်အိဉ်ဆၢထၢဉ်ဇီး ကညီကလုာ်အထံရှၢကီၢ်သဲးတပ်ပညိဉ်ကွဲစိ တုၤလၢကညီကလုာ် အတၢ်ပညိဉ်ကွဲစိလၢထီဉ်ပုၤထီဉ်ဝဲတစုန့ဉ်တက့ၢ်.

တၢ်ဘျး